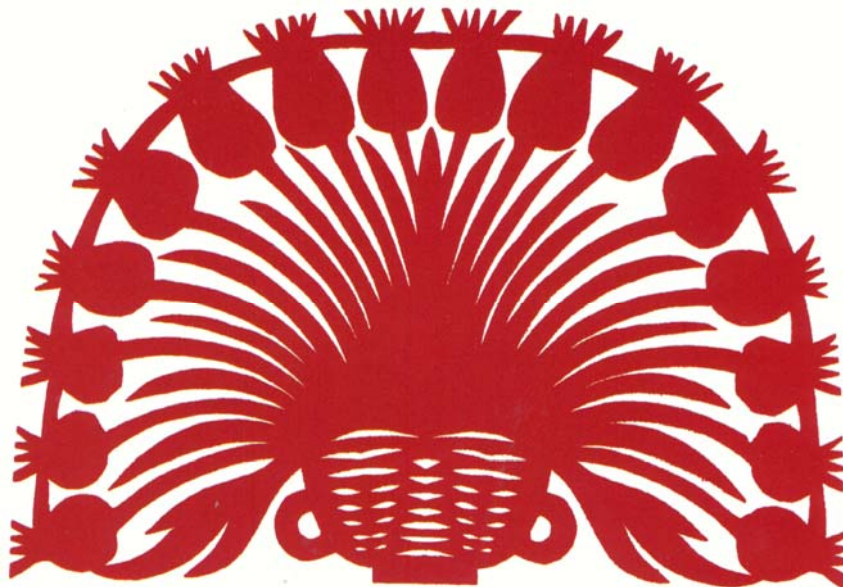




Управління культури і туризму
Черкаської облдержадміністрації
КЗ „Обласна бібліотека для юнацтва
імені Василя Симоненка” Черкаської
обласної ради

Постаті у дзеркалі бібліографії



Творчий вимір

Миколи Шеліженка

Бібліографічний нарис

Черкаси
2011

Шановний читачу !

Серію „Постаті у дзеркалі бібліографії” продовжує біобібліографічний нарис „Творчий вимір Миколи Теліженка”, присвячений заслуженому художнику України Миколі Матвійовичу Теліженку.

„... своїми вчителями вважаю народне мистецтво, народну пісню, музику Веделя, Бортнянського, нашу історію, мистецтво рідного мені Трипілля. А веде мене в образотворчості єдина провідна зірка – любов до України”.

Микола Теліженко

Багатогранний талант митця виявився у різних галузях мистецтва – графіці, геральдиці, дереворізьбленні, монументальному живописі, скульптурній пластиці. Ще одна грань самовираження Миколи Теліженка – витинання з паперу. В цьому різновиді народного мистецтва майстер досяг визнання „президента української народної витинанки”.

Член двох творчих спілок НСХУ та НСТНМУ, Микола Теліженко з 1979 року живе і працює в Черкасах. Тут його мозаїчні панно прикрашають магазин „Рубін” („Козак Мамай”) і естраду дитячого парку (мозаїка „Скоморохи”). На школі в селі Будище Черкаського району він виконав найбільший в Україні мозаїчний портрет Тараса Шевченка. Художник є автором іконостасу Покровської церкви в Черкасах та ікон у Ільїнській церкві в Суботові. Він співавтор пам’ятника жертвам Чорнобильської трагедії в Соборному сквері (колишньому Першотравневому парку) Черкас, меморіальних знаків (хрестів), встановлених на могилі гетьмана України Петра Дорошенка (село Ярополче Московської обл.) та на символічній могилі Нестора Махна у Гуляйполі.

Микола Теліженко – автор пам’ятників учасникам антибільшовицького селянського повстання 1920 року в с. Легедзине Тальнівського району та жертвам голодомору 1932-33 р., що споруджений у Бельгії, в місті Рейн.

Разом з дружиною Олександрою є авторами гербів Черкащини, Звенигородки, Кам’янки та ін.

Народився Микола Матвійович Теліженко 16 березня 1951 р. в місті Звенигородка на Черкащині.

Закінчив Вижицьке училище ужиткового мистецтва, потому – Львівський державний інститут декоративного та прикладного мистецтва.

Перебування на Буковині та Галичині під час навчання мало неабиякий вплив на формування його як майстра, в якого пробудилося відчуття генетичної приналежності до орнаментальної культури предків. У своїй творчій роботі митець невіддільний від витоків праслов’янської культури, вікових традицій

українського народу і, в той же час, повсюдно вибудовує неповторні проєкції минувшини у сьогодення.

Творчість Миколи Теліженка охоплює всю нашу українську історію.

Українські тисячоліття встають із графічних полотен-аркушів „Золотий вік”, триптиху „Степові ритми” („Скіфи”, „Чумаки”, „Кобзарі”), „Козак Мамай”, „Анафема”, „Збудуймо храм” та інших. Трагічні моменти життя нашого народу знайшли відображення у роботах „Голодомор”, „Голгофа України”, „Георгій Змієборець”.

Скульптура майстра також сповнена духом української старовини. Композиції „Чумацьким шляхом”, „Струни Дніпра”, „Степовий Гомер” відтворюють образи сивих кобзарів, співців свободи.

Вражають своєю переконливістю створені у скульптурі жіночі образи: „Роксолана”, „Полонянка”, „Невільниці”, композиція „Добридень, сину”.

Динамічні, глибоко філософські скульптурні групи „Крик Берестечка”, „Предтечі”, „Чорнобиль”, „Музика Веделя”.

Після відвідування розкопок у с. Майданецьке на Черкащині та при ознайомленні з феноменальним явищем світової культури – керамікою трипільців, митець створив серію скульптур трипільських жінок: „Зернятко”, „Криниця для спраглих”, „Тризна”, „Берегиня”, „Сонцелик”, „Створення світу”. Це творча імітація під давні трипільські статуетки, знайдені археологами. А відбитками пшениці на скульптурах із шамоту художник підкреслив, що народ наш із давніх-давен хлібороб, чи не найперший хлібороб на землі.

Перебуваючи у силовому полі трипільської культури, Микола Теліженко продовжує цю тему серією витинанок „Трипільля” („Наша хата”, „Поклоніння”, „Розмова з глеками”, „З полювання” та ін.).

Як майстер-витинанщик створив чимало серій історичної тематики – „Козак Мамай”, „Холодний Яр”, „Велесові перевесла”, „Козацькі клейноди”.

„Для мене, як і для кожного українця, Шевченко – це святе, світове явище” – сказав якимось художник. Підтверджує ці слова Шевченкіана Миколи Теліженка – серія „У просторі Тарасових думок”.

Митець не просто витинає ілюстрації до творів Шевченка, а переносить на папір свої роздуми про творчість поета.

Мистецтво Миколи Теліженка глибоко закорінене в національну традицію, пройняте національним духом, національною ідеєю. Однак воно цікаве й українцю, і американцю, і будь-кому у світі. Твори М. Теліженка давно вже розходяться по світу. Вони експонуються в США, Канаді, Німеччині, прикрашають приватні колекції знавців мистецтва Польщі, Бельгії, Греції.

За свою плідну працю Микола Матвійович Теліженко нагороджений Орденом Княгині Ольги II ступеня.

Сповнений нових задумів в добрій творчій формі зустрічає талановитий митець своє 60-річчя.

Сучасники про творчість Миколи Теліженка

Витинанкова графіка митця базується на основах народного орнаментально-декоративного малювання і є водночас рідкісним прикладом індивідуального стилю, що увібрав в себе щонайкращий досвід народного й академічного мистецтва.

Микола Теліженко – серед перших в Україні митців, хто започаткував нові засоби художнього образотворення – вирізування на папері складних сюжетних композицій.

Євген Шевченко, голова Національної спілки майстрів народного мистецтва України, заслужений діяч мистецтва України

Аналогів здобутку М.Теліженка, кількості і якості створеного чи й існує нині в Україні. Розглядаючи витинанкову графіку (наразі назвемо її так) втриматися від захвату важко, від проникнення в буттєво-сутнісні основи українського життя, в національну самобутність культурної спадщини.

Григорій Міщенко, мистецький критик

Микола Теліженко належить до кола тих митців, українськість в яких закладена генетично. Народжений в центрі великого ареалу одного із скіфських племен, а пізніше козаків і гайдамаків, він увібрав у себе незбориму пам'ять предків.

У витинанці автор побачив ще одну можливість для творчого самовираження, причому настільки досконало і віртуозно оволодів техніками, що деякі надзвичайно тонко виконані складні сюжетні композиції з дивовижним плетивом ліній і зображень виходять за межі уявлень про цей вид мистецтва.

Тамара Бондаренко, старший науковий співробітник Черкаського художнього музею

Побратими.
Данило Нарбут, Василь Нечема, Микола Негода

До пропонованого списку літератури включено книги, альбоми, статті з періодичних видань про життя і творчість митця, які є у фондах нашої бібліотеки.

Матеріал розміщено у зворотної хронології.

Теліженко М. Витинанка [Образотворчий матеріал] = Paper cutting : альбом / Микола Теліженко ; авт.-упоряд. Є. Шевченко ; вступ. ст. Є. Шевченка, Г. Міщенко. – К. : Нар. джерела, 2007. – 120 с. : іл.

Теліженко М. "А думка край світа на хмарі гуля..." : [фото витинанки] / Микола Теліженко // Черкаські художники у вінок шани Великому Кобзареві : каталог виставки / упоряд. О. М. Шарапа. – Черкаси, 2010. – С. 19.

Теліженко М. "Портрет Т. Г. Шевченка", "Тарасові думи", "Отчий світильник" : [фото робіт] / Микола Теліженко // Черкаські художники у вінок шани Великому Кобзареві : каталог виставки / упоряд. О. М. Шарапа. – Черкаси, 2009. – С. 30.

Теліженко М. Годувальниця : [фото витинанки] / Микола Теліженко // Мистецтво України. 1991-2003 : альбом / упоряд. Т. Придатко, З. Чегусова. – К., 2003. – С. 262.

Теліженко М. Іній : [фото скульптури] / Микола Теліженко // Мистецтво України. 1991-2003 : альбом / упоряд. Т. Придатко, З. Чегусова. – К., 2003. – С. 213.

Теліженко М. Стогін землі : [фото скульптури] / Микола Теліженко // Мистецтво України. 1991-2003 : альбом / упоряд. Т. Придатко, З. Чегусова. – К., 2003. – С. 51.

* * *

Кобиляцька В. У просторі Тарасових думок : [про витинанки ілюстрацій до творів Т. Шевченка засл. худож. України Миколи Теліженка] / Вікторія Кобиляцька // Ритм України. – 2010. – №1. – С. 36.

Титаренко Л. Пам'ятник дивиться стелами-рушниками на чотири сторони світу : [у с. Легедзине Тальнів. р-ну на громад. кошти відкрито пам'ятник учасникам антибільшовиц. селян. повстання у листоп. 1920 р.] / Лідія Титаренко // Голос України. – 2010. – 23 листоп. – С. 20.

Нікітенко Л. Борони проти більшовиків : [у центрі с. Легедзине встановили монумент повстанцям, які 10 листоп. 1920 р. загородили шлях кінноті Котовського; авт. монумента є черкас. скульптор Микола Теліженко] / Людмила Нікітенко // Україна молода. – 2010. – 10 листоп. – С. 3.

Кобиляцька В. Мистецький харч : [що і як їсти, щоб приходило натхнення : рецепти від худож. Миколи Теліженка] / Вікторія Кобиляцька // День. – 2010. – 19-20 берез. (№48-49). – С. 24.

Теліженко Микола Матвійович : [корот. біогр. довідка, перелік робіт (витинанки, різьблення по дереву)] // Жива традиція: майстри народного мистецтва Черкащини / упоряд. О. В. Теліженко, Т. М. Теліженко. – Черкаси, 2009. – С. 114, 146, 230, 232 : іл. – С. 114.

Кобиляцька В. Митець: самобутній, гоноровий, справжній : [Микола Теліженко] / Вікторія Кобиляцька // Ритм України. – 2009. – №4. – С. 32-33. – С. 2

Захарченко В. Володар стрімкої, трепетної лінії : [мистец. Миколи Теліженка] / Василь Захарченко // Холод. Яр. – 2009. – №1. – С. 313-314.

Кобиляцька В. Пам'ять у камені : [ескіз Миколи Теліженка один із 50-ти, за яким в Америці можуть збудувати пам'ятник жертвам Голодомору] / Вікторія Кобиляцька // Молодь Черкащини. – 2009. – 2 груд. (№49). – С. 2.

Котов А. Автором пам'ятника жертвам голодомору у Вашингтоні може стати черкаський скульптор : [черкас. худож. Микола Теліженко долучився до участі в конкурсі на кращий монумент пам'яті жертвам голодомору 1932-1933 рр.] / Анатолій Котов // Черкас. край. – 2009. – 2 груд. – ("Черкаси Плюс")

Кобиляцька В. Черкащанам показують картини Данила Нарбути : [в худож. музеї Черкас відкрилася вист. "Козацтво в образотворчому мистецтві", де представлені роботи Миколи Теліженка] / Вікторія Кобиляцька // День. – 2009. – 14 жовт. – С. 2.

Клименко В. Паперове мистецтво / Валентина Клименко // Україна молода. – 2009. – 16 квіт. – С. 13 : фото.

Кобиляцька В. Нарбутівкою хоче назвати хутір поблизу Черкас художник Микола Теліженко / Вікторія Кобиляцька // Молодь Черкащини. – 2009. – 25 лют. (№9). – С. 1. – (Свій час).

Теліженко Микола Матвійович : [біогр. довідка] // Художники Шевченкового краю / упоряд. Ю. П. Іщенко, І. В. Фізер. – Черкаси, 2008. – С. 152 : іл. – С. 106-107.

[**Витинанки** Миколи Теліженка] // У пазурах вампіра : роман-повість / Андрій Іванович Химко. – Черкаси, 2008. – С. 1, 7, 39, 79, 151, 209, 273, 299, 317, 369, 383, 393, 407, 427, 471, 509.

Кирей В. Щоб не обміліла криниця нашої совісті : [в Бельгії у м. Рейн відкрито пам'ятник постраждалим від Голодомору, авт. якого є Микола Теліженко] / Владислав Кирей // Уряд. кур'єр. – 2007. – 10 листоп. – С. 10.

У Соборному сквері встановлять Чорнобильську мадонну : [пам'ятник розробл. за проектом черкас. худож. Миколи Теліженка та Івана Лавріненка] // Вечірні Черкаси. – 2007. – 31 січ. (№5). – С. 2.

Микола Теліженко : [корот. відомості про життя і творчість] // Літературно-мистецький вернісаж Черкащини / ЧОУНБШ ; уклад. Р. П. Круценко, І. В. Тимошенко, Н. В. Ребякова. – Черкаси, 2006. – Вип. 4. – С. 13-14. – Бібліогр. .

Теліженко М. Витинанки думок : [Микола Теліженко про свою творчість] / Микола Теліженко ; вступ. слово Т. Бондаренко // Нар. мистец. - 2006. – №3-4. – С. 31-33.

Безуглий В. Витинанку можна читати, як газету! : [персон. вист. черкас. худож. Миколи Теліженка "Чолом тобі, рідна земле"] / Володимир Безуглий // Нова Доба. – 2006. – 21 берез. – С. 18.

Теліженко Микола Матвійович : [біогр. довідка] // Черкаський край в особах. 1941-2001. Місто Черкаси. Кн.10 / Бушин М. І., Єрмілов Є. П. – Черкаси , 2005. – С. 320 – 322.

Міщенко Г. Витинанка – від традицій до сучасного образотворення : [витинанки Миколи Теліженка] / Григорій Міщенко // Нар. мистец. – 2004. – №1-2. – С. 28-29.

Міщенко Г. З правічних джерел : [про вист. витинанок Миколи Теліженка у м. Києві] / Григорій Міщенко // Образотв. мистец. – 2003. – №4. – С. 65.

Титаренко Л. Дві рідні сестриці – одвічне і мить : [худож. Микола Теліженко] / Лідія Титаренко // Голос України. – 2001. – 19 жовт. – С. 7

Белень А. Духовне наповнення : про твори Миколи Теліженка та Івана Фізера / Андрій Белень // Пед. вісн. – 2001. – №3. – С. 74-79.

Єременко В. Святкуємо – поки живі : [худож. Миколі Теліженку – 50] / Василь Єременко // Молодь Черкащини. – 2001. – 22 берез. – С. 7.

Захарченко В. Володар стрімкої, трепетної лінії: [мистец. Миколи Теліженка] / Василь Захарченко // Нова Доба. Літ. сторінки. – 2001. – 20 берез. – С. 8.

* * *

Теліженко Микола Матвійович [Електронний ресурс] / Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Теліженко_Микола_Матвійович, вільний. – Загол. з титул. екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 03.03.2011.

Теліженко Микола Матвійович [Електронний ресурс] / Національна спілка художників України. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://nshu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=listcats&cat_id=39&Itemid=30, вільний. – Загол. з титул. екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 03.03.2011.

Теліженко Микола (Черкаси) : учасники Мамай-фесту [Електронний ресурс] / Мамай-FEST. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://mamayfest.at.ua/blog/telizhenko_mikola_cherkasi/2010-12-07-7, вільний. – Загол. з титул. екрану. . – Мова : укр. – Перевірено : 03.03.2011.

Пам'ятник "Учасникам антибільшовицького повстання" у с. Легедзине: [автор пам'ятника Микола Теліженко] [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Пам'ятник_Учасникам_антибільшовицького_повстання_у_с_Легедзине, вільний. – Загол. з титул. екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 03.03.2011.

Світ витинанки від Миколи та Олесі Теліженків [Електронний ресурс] / Сайт Олесі Теліженко. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.olesya-telizhenko.com.ua/vutunanka.html>, вільний. – Загол. з титул. екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 03.03.2011.

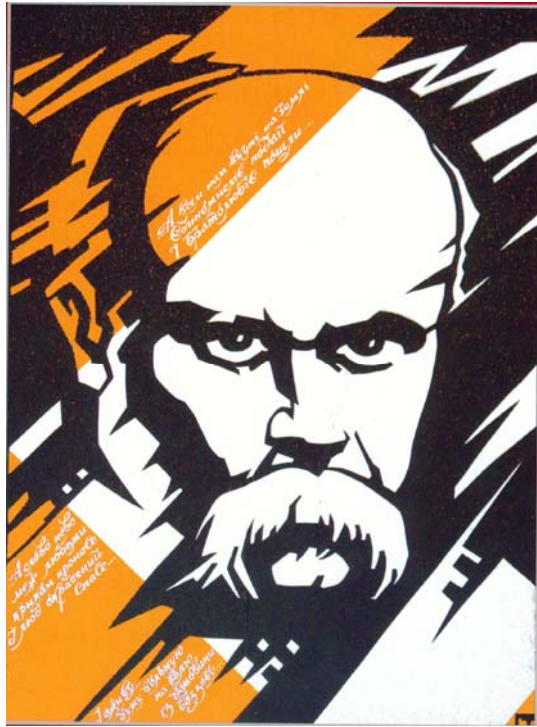
Микола Теліженко. Витинанки думок [Електронний ресурс] / Народне мистецтво.–2006. – № 3-4. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.folkart.kiev.ua/35-36page31-u.html>, вільний. – Загол. з титул. екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 03.03.2011.

Микола Теліженко: "Я президент народної витинанки" [Електронний ресурс] / Газета "Прес-Центр". – 2006. – №15 (35) . – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://pres-centr.ck.ua/print/news-1057.html>, вільний. – Загол. з титул. екрану. – Мова : укр. – Перевірено : 03.03.2011.

Автор-укладач:
Відповідальна за випуск:
Комп'ютерний набір:

Тираж: пр.
Підписано до друку: 2011 р.

Видавець:
КЗ „Обласна бібліотека для юнацтва імені
Василя Симоненка” Черкаської обласної ради
18000 м. Черкаси, вул. Ільїна, 285
E-mail: oub_symonenko@ukr.net
www.symonenkolib.ck.ua



Портрет Т. Г. Шевченка



Побратими.
Данило Нарбут, Василь Нечепа, Микола Негода

„...відчуваєш себе творцем,
і який ти світ на цьому чистому папері витнеш,
такий і ти сам, такий і світ, що ти будеш...”

Микола Теліженко



Разом